

Kuş Gözlemciliği

Kızılgerdan

Kuşlar güzellikleri, renklilikleri ve uçuş yetenekleriyle, insanları her zaman etkilemiştir. Her ne kadar günümüzde pek çoğumuz kent yaşamının etkisiyle doğal yaşamdan uzaklaşmış olsak da, kuşlar her zaman çevremizdedir. Eğer dikkatli bir gözlemci değilsek, çevremizdeki kuşların ne kadar çeşitli olduğunu farkına varamayız. Bununla birlikte, iyi bir gözlemci, kentte bile olsa, bir parka gittiğinde onlarca kuş türünü görebilir ya da seslerini duyabilir.

Kuşları tanımak sanıldığı kadar zor değildir. Bunun için bize en gerekli olan şey sabırdır. Başlangıçta, pek çok kuş birbirine benzer görünebilir. Ancak onların renklerini, ötüşünü, davranış biçimlerini biraz sabırla gözledikten sonra, kuşları tanımanın aslında o kadar da zor olmadığını görürüz.

Genellikle vahşi yaşamda olduğu gibi, kuşlarda da çoğu erkek dişisine oranla çok daha göz alıcıdır. Erkek kuşların çoğu dişilerine göre çok daha renklidir. Ayrıca, ötüşleri de çok daha güzeldir. Hatta, bazı dişi kuşlar neredeyse hiç ötmez bile...

Kuş gözlemi için fazla araç gerekmez. Bir doğa sporu olarak kabul edebileceğimiz kuş

gözlemciliği için öncelikle hareketimizi sınırlamayan, kuşların fazla dikkatini çekmeyecek renkte giysiler giymeye özen göstermeliyiz. Bununla birlikte, ne kadar özen göstersek de kuşlar, onlara ancak belli bir mesafeye kadar yaklaşmamıza izin verirler. Bunun için, bir dürbünün çok yararı olacaktır. Kuş gözlemciliği için en uygun dürbünler, 6-10 kez büyütenlerdir. Ama yine de herhangi bir dürbün hiç olmamasından iyidir.

Kaya Kartalı

Saksakağan

Kuşların davranışını inceledikçe, onların ne tür hareketlerden rahatsız olduklarını, böylece onlara ne kadar yaklaşabileceğimizi daha iyi anlarız. Rahatsız olan kuş, çeşitli tepkiler gösterir. Bu tepkileri dikkatli gözler ve öğrenirsek sonraki gözlemlerimizi, onları rahatsız edip kaçırmadan yapabiliriz.

Gözlemleri kaydetmek önemlidir. Bunun için yanımızda bir not defteri ve çeşitli renklerde kalemler bulunduralım. Not defterine, kuşun adını; onu nerede, hangi tarih ve saatte gördüğümüzü not edelim. Eğer daha önce görmediğimiz bir kuşa rastlarsak, onu daha sonra anımsayabilmek için renkli kalemlerle resmini de çizebiliriz.

Florya

Serçe

Sığırcık

Çam Baştankarası

Mavi Baştankara

Büyük Baştankara

Yeni kuş türleri tanımak

istiyorsak, kuşları tanıtan bir el kitabı önemli bir gereksinimdir. Resimli bir kuş kitabımız varsa, kuşun resmini çizmemize

Saka

gerek kalmaz. Böylece, gözlem sırasında gördüğümüz ve tanımadığımız bir kuş için bu kitaba başvurabiliriz.

Kuşları gündüzleri her saat gözlemek olanaklıdır. Bununla birlikte, onların en hareketli olduğu vakit, sabahları çok erken

saatlerdir. Ayrıca, akşamüstü de öğle saatlerinde olduklarından daha hareketli olurlar. Kuşları tanımada, onları görsel olarak tanımanın yanında seslerini öğrenmek de önemlidir. Çoğu zaman göremediğimiz kuşları duyabiliriz. Kuşlar çeşitli nedenlerle öterler. Bu, bir tehlikeye karşı verilen bir işaret, bir uyarı biçiminde olabileceği gibi, alanlarını belirleme ya da üreme için kur yapma amacıyla da olabilir.

Pek çok kuş, yılın belli dönemlerinde göç eder. Kışın yiyecek bulmak ve rahat etmek için Afrika gibi sıcak yerlere göç eden kuşlar, yazın geri dönerler. Yaz mevsimi boyunca pek çok kuş ülkemizde üremektedir. Bu kuşların bir kısmı, yeterince beslenip yavruları uçabilecek duruma gelince, sonbaharda sıcak yerlere göç ederler. Bu nedenle yazın gözleyebileceğimiz kuşların sayısı ve türü çok daha fazladır.

Dikkat Edelim!

Her zaman, özellikle de doğada gözlemlerimizi yaparken, sadece kuşlara değil, tüm canlılara zarar vermemeye özen göstermeliyiz. En başta, çevreyi kirlfetmemeliyiz. Pek çok canlı,

doğaya terk edilen atıklar nedeniyle zarar görmektedir.

Kuşlar, yuvalarını yapacakları yeri özenle seçerler. Onları yuvalarında rahatsız edersek, bir daha dönmek üzere yuvayı terk edebilirler. Ayrıca, yavrularını büyüten kuşlar her zamankinden fazla yiyeceğe gereksinim duyarlar. Bu nedenle, üreme dönemlerinde, yani yaz aylarında yavrularına yiyecek taşıyan kuşları kesinlikle rahatsız etmemeliyiz.

Kuşları beslemek de hoş bir davranış olur; ancak, yavrularını büyüten kuşlar için en iyisi doğal besinlerdir. Bunu da en iyi yavrunun anne ve babası sağlar. Kuşlar en çok kış mevsiminde yiyecek yardımına gereksinim duyarlar. Pencremizin önüne bırakacağımız biraz kırıntı bile onların hoşuna gidecektir.

Bahçemizin bir kenarına bırakacağımız biraz yiyecek, kuşları yakınımıza çekecektir. Bu sayede onları daha yakından gözleme olanağı bulabiliriz. Vereceğimiz yiyecek kuş yemi olabileceği gibi, ayçiçeği çekirdeği gibi, kuşların hoşuna gidebilecek öteki yiyecekler de olabilir. Kentte bile, bu şekilde bazı yaygın kuşları balkonumuza ya da pencremizin önüne çekebiliriz.

Bahçemize, kuşlar için bir yemlik yaparsak dikkat etmemiz gereken şey, bu yemliğin kedilerin saklanabileceği yerlere yeterince uzak olmasıdır.

Alp Akoğlu

Bu yazıdaki çizimler
Birds of Britain and Europe
H. Heinzel - R. Fitter - J. Parslow
Collins, 1997

Kerkenez

Ebabil

Sarıasma

Yalıçapkını

Kukumav

İbilibik